

In avegnir en Surselva?

Quater student(a)s e lur finamiras pil futur

Duront l'jamna habiteschan e studegian els ella Bassa e la fin d'jamna retuornan Lorena Berther, Pietro Jacomet, Sarina Caduff e Jonathan Wieland bugen en lur patria. Sch'els san igl avegnir denton era luvrar en Surselva ei aunc incert.

La carezia per la patria colligia ils quater students dalla Surselva. Tuts schazegian il contuorn familiar e la natira. Pervia dil studi ein els sedecidi da bandunar la periferia e habitar el marcau. «Las pusseivladads ein semplamein pli vastas en in marcau», dian els unanimamein. Ils dus students e las duas studentas ch'ei tuts carschi si en in vitg muntagnard, lessan tenor pusseivladad puspei returnar. In impurtont factur per saver realisar quei ei denton la purschida da piazzas, in spazi da viver attractiv denton era las atgnas preferentschas ed interess. «Entras il coronavirus ein ils models da lavur semidai ed jeu hai la speranza che quels vegnien promovì vinavon», di Sarina Caduff. Tras quei fussi ei era pusseivel da luvrar naven digl agen dacasa per in'interpresa internaziunala ni schizun globala. Carmen Monn/FMR

Sarina Caduff (21) da Cumbel

Studegia relaziuns internaziunals all'Universitad da Sogn Gagl el sisavel semester. Fa medemamein in scolaziun supplementara da pedagogia d'economia.

Vus haveis absolvì la matura al ginasì a Mustér. Daco essas Vus sedecida per quei studi a Sogn Gagl?

Jeu hai saviu ualti baul ch'jeu less sepefecziunar en direcziun d'economia ni dretg. Mia scolasta a Mustér ha presen-tau a nus la scola a Sogn Gagl ed entras miu studi survegn jeu ina vesta generala davart ils eveniments mundials. Seigi quei da temas dalla scienza d'economia, dretg ni politica.

Tgei ein Vossas finamiras professiunalas?

La stad vegnenta termineschel jeu il bachelor e silsunter fagegg jeu era aunc bugen il master. Plinavon less jeu far practicum per s'orientar davart las pusseivladads. Plans concrets hai jeu aunc buca.

Co savess Vus contonscher quellus finamiras en Surselva?

La voluntad da returnar ella patria ei se-gir e franc avon maun. L'elecziun da piazzas stuess denton s'augmentar e novs models da lavur stuessen s'establi. La regiun sto nezegiar la digitalisaziun e porscher a tuts ina buna reit. Il temps dalla pandemia muossa ch'igl ei pusseivel da luvrar naven da casa. Plinavon sto buca mo il spazi da luvrar mobein era il spazi da viver esser attractiv.

Pietro Jacomet (24) da Rabius

Student da historia e geografia all'Uni-versitad da Turig che scriva gest sia la-vur da master ed absolva medemamein il diplom da scolast gimnasial.

Tgei ein stai ils motivs che Vus essas sedecidi per quei studi?

Duront la scola gimnasiala hai jeu adina giu grond interess vid historia ed era miu anteriur scolast ha inspirau mei da far quella scolaziun. Entras mes geniturs ch'ei omisidus scolasts hai jeu adina giu ina relaziun tier quella clamada. Quei ha forsa era simplificau la decisiun da daventar scolast gimnasial.

Daco gest a Turig?

Quei ei semplamein sedau aschia. Jeu habitavel cun dus collegas che han fatg la matura cun mei e che studegian era a Turig. Plinavon era perquei ch'jeu devel lu aunc ballapei cul CB Trun Rabius ed aschia lev'jeu esser spert puspei ella regiun.

Vuleis Vus dar scola igl avegnir en Surselva?

Per mei eis ei segir in'opziun da luvrar igl avegnir en Surselva. Il diember dils plazs da lavur tier las duas scolas medias ei denton limitaus e las piazzas ein per part occupadas sur onns ora. Jeu stoi mirar tgeininas ch'ei libras ed aschia sedat lu era il liug da lavur. Ils practicum ch'jeu sai far enteifer mia scola-zion less jeu denton absolver ellas scolas a Glion ed a Cuera.

Lorena Berther (22) da Segnas

Studenta d'economia da menaschi alla Scol'aula per economia a Lucerna el sisavel semester.

Daco haveis Vus elegiu quei studi e daco gest a Lucerna?

Suenter miu emprendissadi mercantil tier la Banca Raiffeisen Cadi hai jeu vu-liu sescolar en ina direcziun semeglion-ta. Il studi d'economia da menaschi ei ina buna basa che possibilitescha da sa-ver luvrar en differents spartas.

Co savess Vus duvrar Vossa scolaziun en Surselva?

Tras quei ch'jeu sun seprofundada sil «sectur public» savess jeu denter auter luvrar tier ina vischnaunca ni tiel can-ton. Mia finamira ei denton da saver luvrar en in'organisaziun da non-profit ni sil secur dalla cooperaziun da svilup. Per quei motiv sai jeu plitost buca s'imaginar da luvrar ils proxims onns en Surselva.

Manegieis Vus ch'ei seigi pli sempel d'anflar ina piazza el marcau ch'ella periferia?

El marcau dat ei zuar dapli piazzas denton era dapli glieud adattada. Ha-ver ina vasta reit da contacts ei fetg es-senzial el marcau. El vitg survegn ins forsa la piazza perquei che la schefa ni il schef enconuscha ils geniturs – el marcau perquei ch'el ni ella enconu-scha il docent.

Jonathan Wieland (23) da Cumpadials

Student d'informatica alla Scola politecnica federala SPF a Turig el sisavel semester.

Tgei ha perschaduu Vus d'entscheiver in studi d'informatica?

Jeu hai gia dadring vultu imprendere da programmar computers. Sco furier du-roni il militar sun jeu savens staus avon il computer e sch'in program func-zionava buca stuevel jeu telefonar alla fatschenta che ha furniu el. Naven da lu level jeu anflar sez la soluziun.

Tgei pusseivladads da lavur haveis Vus suenter il studi?

En in onn e miez hai jeu terminau il ba-chelor e sai aschia aunc absolver il master. Plinavon savess jeu luvrar tier fatschentas che s'occupan da sistems da segirad. Jeu savess denton era far enzargei ella scienza sco per exempel animar las figuras en films d'animaziun ni construir roboters autonomns.

Savess e vuleis Vus insumma luvrar igl avegnir en Surselva?

En mintga cass vuless jeu luvrar en Sur-selva, era sch'jeu stuess luvrar da casa an-ora e buca en ina fatschenta en in biro. Luvrar tier ina fatschenta d'electronica vegness era en domanda per mei. La da-monda ei denton sch'els basegnan enzargei cun savida sin in level d'universitad ni sch'ina persuna cun emprendissadi ha ina savida pli adattada.